

Fóia encielopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST'A
Miercuri
28/16 aug.

Ese totu a opt'a di
Pretinlu pentru Austria
pe Jul. Dec. 4 fl. —
Pentru Romania
pe Jul.—Dec. unu galbenu.

Nr.
33.

Cancelari'a redactiunii
Strat'a morariloru Nr. 10.
unde sunt a se adresá manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Anulu
III
1867.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LA 1-a AUGUSTU 1867.

(Inaugurarea societatii literarie romane.)

O di de multu dorita, ce prin a ta ivire
Vestesci natiunei mele frumosulu ei destinu,
Si 'naugurezi ferice o era de marire, —
Cu lacrimi te saluta totu sufletulu romanu!

Betrânii ce albira in doru, nefericire,
Cu viersu de bucuria marescu pre Domnedieu,
C' ajunsera sê védia dorit'a ta sosire;
Si vremile pastrá-voru eternu numele teu.

Departe p'ntre seculi nepotii cu mandria
Si-voru aduce-aminte si-oru binecuventá:
C' acést'a-e diu'a 'n care se pune temelia
Unirei ce natiunea la meta-i va 'naltia.

Patrunsi de-aloru misiune, frumósá si marétia,
Toti fiii vechiei Rome, de tempuri desbinati,
Dau man'a se-si urdiésca o sorte, o vietia,
Cum au acelesi animi si voru se fia frati.

Nu pacte, nu convente, nu legi nefructuose
Ce tienu de adi pan' mane, voru ei a 'nfintiá;
Sufiarei de vietia, ce tempuri viscolose
Cercara s'o desbine, unu drumu ei vinu a-i dá.

Câ-ci limb'a e suflarea, e partea pretiósá
Prin care o natiune in seculi va via;
Si Romanasiulu are o limba gratiósá,
Ce lui i-a fostu mai scumpa, decâtu vietí'a sa.

O! voi câtu numiti mama o dulce Romania,
Si câtu in pieptulu vostru simtiti acelasi doru,
Veniti se 'naltiamu innuri de-o sacra armonia,
Din Nistru pan' la Ossa formandu unu singuru coru!

Veniti se punemu lauri pe vechile morminte,
Uitate si pustie, a braviloru parinti;
De-a loru virtuti si fapte v'aduceti adi aminte,
Si le udati tierin'a cu lacrimi ferbinti!

Dormiti, dormiti in pace, o umbre venerate,
Ce mii de ani bravarati destinulu furiosu,
Si 'n lupte lungi si grele ne-ati conservatu curate:
O limba, o relege si-unu nume gloriosu!

Primiti o salutare, voi frati de-acelasi sange
Din Rom'a, dela Sen'a si de la Pirenei;
Romanii ori ce stavili de astadi voru infrange,
Si pe-a marirei cale urmá-voru de-adi si ei!

Ér' tu, puternicu Geniu, ce 'n sacr'a ta veghiare
 Conservi de atâția seculi acestu poporu martiru,
 Condu-lu ca se 'nplinésca inalt'a sa chiamare,
 Si curatia-i cararea de spini, de erbi si piru.

Oh! fâ se crésca florea frumoasei armonie
 Pan' unde-a Romaniei vechi tiermuri se estindu,
 Pe munti, prin vâi, pe dealuri, pe siesuri, pe
 câmpie,

Din Tis'a 'n marea négra, din Nistru pan' la Pindu!

M. Strajaau.

DIN VIÉTI'A UNUI JUNE.

N o v e l a.

(Urmare.)

— Oh nu me 'ndemnâ la viétia si la place-
 rile ei, Lisa — dîsei eu dupa unu dialogu mai
 lungu — nu me 'ndemnâ la viétia, câ-ci viéti'a
 nu-mi póte da mie nimica atunci candu eu mi-
 am perdutu credinti'a si speranti'a in tóte pe
 pamentu. Vedi Lisa draga, — credinti'a, in lu-
 me, in ómeni, séu in casu, câ ti-se-va schimbá
 sórtea spre bine-ti radima poterea sufletului
 atunci, candu stâ spre 'mbordare, candu stâ se
 se franga; si speranti'a câ inca vei ajunge dupa
 ce alergi ti-indupleca poterile astufeliu ca ca-
 letoriulu ce caletoresce in pustiu obositu, fla-
 mandu si arsu de sore — ti-mai stergi odata frun-
 tea de sudori, ti mai faci o cruce — si éra con-
 tinuedi calea setosu de o umbra recoritore, de
 unu rezoru cu erba unde se te recreedi; — dar
 de mine Lisa, oh de mine Lisa e departe se mai
 credu si se mai speredi orece pre pamentu, —
 numai unu visu mai este 'n viétia la care me
 atrage o sperantia dulce, care mi va mangaiá
 dorerea si-mi va aliná plansulu : mortea.

Lisa privea la mine cu orecare atentiune
 'ncordata si cumva profundata in meritulu obi-
 eptului.

— Nu mi place cugetarea ta amice — dîse
 dupa unu tempu Lisa.

Credinti'a si speranti'a e oltuita 'n sufletulu
 omului, ca se póta omulu curge calea vietiei pa-
 na 'n capetu — ca, trecandu prin dorere prin
 insialatiune si prin orice tempestare — se nu te
 frangi. Credinti'a si sperantia in lume si 'n óme-
 ni ambla de bratiu cu credinti'a si speranti'a in
 Domnedieu si cu moralulu; celu ce si-perde cre-
 dinti'a si speranti'a in Domnedieu — moralita-
 tea : si va perde credinti'a si speranti'a si 'n fup-
 turile lui Domnedieu, — si celu ce si a perdutu
 credinti'a si speranti'a in ómeni, dovedesce lip-
 s'a cultului moralu si a credintiei in Domnedieu.
 Si me értá amice, — dupa dechiararea ta, tre-

bue se credemu câ 'n sufletulu teu a adormitu
 sentiulu moralitatii, tari'a credintiei si lumin'a
 sperantiei in Domnedieu.

Me 'ntorcu inse pe langa tote, si dîcu : câ
 sunt casuri in viétia cari resipescu in sufletulu
 omului credinti'a si speranti'a, — nu pentru lip-
 s'a sentiului moralu, ci pentru câ lu anetiesce
 si i imbéta cugetarea si vialitatea — incatu nu-i
 mai póte ajutá nici credintia, nici sperantia, ni-
 ci moralu; — dar atunci te 'ntrebu, unde e ta-
 ri'a virtutii, unde i carapterulu unui sufletu cul-
 tu, unde e poterea unei cugetari mai nalte, un-
 de-e barbatia ta? — Asculta-me amice, nu ti
 inchiná naltîmea virtutii tale unei molitiumi
 poltronetie — ci astufeliu cum se redica steja-
 rulu dupa tempestare — redica fruntea nalta,
 crede si sperédia, si continua calea vietiei spe-
 randu. Fâ asia amice — si va trece posomori-
 rea cugetului teu, si vei deveni re'nserinatu.

Oh Lisa! — o intrurupsei eu cu tota sentiua-
 litatea — nu me 'ndemnâ la viétia cu capacitari
 teoretice. Mai póte óre crede si sperá acelu, ce
 nu mai are in ce crede si 'n ce sperá? Se credu
 câ sórele apune, si éra va resari, se credu câ se
 va 'ntunecá lun'a cand i va veni tempulu, séu
 se credu câ va renviá florea cu primaver'a viitore
 — — dar in lume si 'n ómeni — oh nu me 'n-
 demná a crede Lisa! Cate relatiuni am avutu
 in lume cu omenii, tóte m'au insielatu — si tu
 asia credi câ unulu e mai bunu ca altulu? La-
 sa-me Lisa nu me mangaiá!

— Hm! din tine amice vorbesce pasiunea
 si nu cugetulu seriosu si trédiu — Lasa-o asta
 pentru nesce femei slabe, si fii barbatu. Doi trei
 omeni, ba doi-trei fluturasi, nedesvoltati inca pa-
 na acolo ca se i potemu numi omeni — nu facu
 omenimea, nu facu lumea. Cugeta seriosu, te ro-
 gu — si crede câ este virtute 'n lume — nu i
 asia rea lumea precum o cugeti. Casulu te a co-
 adusu cu nesce copilitie, de la cari nu poti mai
 multu sperá ca insielatiune, câ-ci ele nu sciu cu-
 prinde acea ce a inceputu, si cea ce a sfirsitu.
 Te rogu amice — in interesulu binelui teu, te
 rogu sperédia si crede!

Oh cum me doborise vorbele Lisei. Tote se
 pareau drepte ce dicea — asia o iubiam pe Li-
 sa! Mi vine a crede câ astufeliu trebuie se cu-
 gete o femeia care se te póta ferici.

— Lisa! — continuai eu totu contras-
 tandu inca, dar óre cum fara voi'a mea. Lumea
 e egoistica, — totu omulu si-venédia interesulu
 seu; si de altulu nu-i pasa, — cum se potu eu
 sperá credintia si iubire, de la ore cine, care, unu-
 lu ca altulu e machin'a automatu a ore carui in-
 torsu privatu.

— Credu fertate, si sciu câ totu insulu e portatu de orecare interesu, — numai catu câ trebue se scii câ si iubirea, amorulu e interesu privatu, ba e interesulu celu mai de aprópe in lume. Tóte interesele materiale, ba dóra nu asiu gresî multu cand asiu dice câ si chiar spiritualele sunt mai nepoteroase ca amorulu, si mai de departe, dar amorulu e nu numai de aproape, ci e in sufletulu nostru nedespartitu. Dar te rogu amice, tu ai cugetatu multu intru tine si nu ti ai comunicatu cugetulu, — astufeliu cugetulu teu si-a perdutu tredî'a si prin urmare s'a prefacutu in óre care fanaticismu — si apoi tu devenisi unu pesimistu — te rogu amice, in interesulu fericirii tale te rogu, asculta, fâ cum dîcu eu, aci man'a mea de amicéti'a, — crede si sperédi'a!

Inzedaru m'am opusu, trebuí se-i promitu in schimbu cu amicéti'a ei — si am implinitu tóte cum mi a spusu ea.

Oh frate, amicéti'a intre femeia juna si frumósa si intre omu june cu sufletulu plinu de sentimente nu se pote Amicéti'a Lisei din ce-ince si schimbà firea, si devenì amoru.

Am aflatu prin ea si prin amorulu ei, câ n'am iubit u pana atunci nici odata in viéti'a, — ce mi a parutu amoru a fostu o svulturare copilarésc'a instintuala. Ea m'a invetiatu se sciu iubi asia cum iubescce unu sufletu cultu, unu sufletu poeticu, care scie ce e maestatea amору-lui adevveratu.

Necredinti'a si desperarea a trecutu ca o negura negra din sufletulu meu, si eu adoram pe Lisa câ a mai inviatu unu sufletu amortitu dóra pentru totudeuna.

Lisa devenì amores'a mea, si nu peste multu consorta, sóti'a pentru viéti'a, unde fara ea mai aveam oh cate mai aveam póte de a suferí. Ér cu ea, — oh cu ea nu póte fi dorere, nu amaru si nu desperare.

Se fi trecutu prin ori ce suferintia, se me fi asteptatu orice proba in viéti'a, — din ochii si amorulu ei culegeam putere — si dupa lupta pe bratiele ei recream ori ce sudore.

Oh ce fericire pentru omu in lume candu ai unu sotiu pe pamentu cu credintia si cu simpatia, de care scíi câ pe tine te iubescce, tie ti trasesce, ba déca va cere unu interesu santu — pentru tine va morí. Se scii câ este unu sotiu mai bunu ca amicu, care voescce aceea ce voescce tu, nasuesce la unu scopu cu tine, servesce aceluasi interesu cu tine, speredia fericirea pe aceea cale pe care tu, sperédi'a unulu de la altalu — si se mangaia unulu pe altulu ca doi porumbi.

Lumea e rea si intriganta; — omulu afla câ e bine se si tiena visurile, cugetele, planurile, dorulu si speranti'a in sufletu, nu cumva unulu care astépta ceva chiar de acolo de unde si tu — se ti lovésca obieptulu dulceti tale sperantie, si se remani insielatu; — dar cand ajungi se o 'mbratiosiedi pe ea, pe aceea careia ti ai consacratu totu sufletulu, de la care speredi tote, câci credi câ interesulu ei e acelasi cu alu teu, pe care o adoredi si o stimedí mai multu ca totu ce e pamentescu, si la care i credi cu tóta sinceritate; câ-ci pana ce nu credi nu iubescce destulu — oh atunci se deschide raiulu vietii — si ce a fostu pana acum a fostu unu visu.

Amorulu te trediesce din pruncia — cununi'a din nebunia; câ-ci amorulu e o scanteia santa, dar sufletulu omului e aplicatu a se pre aprinde, si astfeliu pasiunea cea santa devine o nebunia nalta divina, ce nu o pote precepe nimenea, nu o póte cunosce in esenti'a ei pe deplinu nimenea — dar nici nu o sci pretiuí si stimá nimenea. Cand te trediesce de aci, devenisi a lapedá fumulu nebuniei si a cunosce amorulu in esenti'a lui adevverata, a-i cunosce scopulu si destinulu precum si puterea lui. Oh Lisa, Lisa ce fericire erá amorulu teu! . . . odata, candva . . .

V. R. Buticescu.

(Va urmá.)

Femeile in evnlu anticu.

(Urmare)

In batalii se luptá de a drépt'a lui. — Dupa espeditiunea facuta in Italia Alcibiades fú proscrisu din Graci'a; *Timandr'a* l'a petrecutu si aici. — Dupa multe catastrofe a ajunsu parechea frumósa in Asi'a mica, unde erá admirati si bine primiti de toti. Persii se mirá de frumseti'a grecésca, — a facutu din ei povesci magici. Alcibiades si-a cautatu asilu la satrap'a Pharnabazos, in sa acest'a in locu de ospalitate, l'a acceptatu cu prinsóre, fiindu indemnatu de Lacedemoni. Alcibiades vediendu curs'a in care a picatu, a rogatu pe *Timandr'a* se se rentórea in Greci'a, câ elu numai are sperantia la viéti'a; nu a voitu. Candu lu-persecuá pe Alcibiades, a aprinsu casa, in care erá pe elu, *Timandra* a voitu a sarí in focu se se topésca la olalta cu obiectulu amorului ei, dar soldatii nu a lasat'o. I-a facutu o inmormentare splendíosa lui Alcibiades si nu peste multu pe mormentulu lui a bautu veninu de cucuta la 404 a. Chr. Asia fine tragica au avutu frumsetiele cele mai renumite e Grecii vechi. — Persiile-au pastratu suveniru in povesti.

Pela 230. a. Chr. — totu in orientu — ne talnimu cu *Laodiche* muierea regelui Antiochus II, care se numia si Theos (Domnedieu) o femeia nobila si fidela. — Antiochus cu portarea sa trufasia i-a vatematu simtiemintele cele mai nobile, si asie gingasi'a regina a orientului din amoru a trecut in ura, din iubire in resbunare. Candu a moritu Ptolomeos Euergetes din Alesandri'a, Antiochus a delaturatu de totu pe gingasi'a *Laodiche* si s'a casatoritu cu fost'a muiere a lui Ptolomeos cu frumos'a *Bereniche*. *Bereniche* a fostu tenera si frumosa, mai alesu-i era frumosu perulu auriu. Egiptenii ca astronomi au numitu o stea despre ea *Berenich'a*. Candu a dus'o Antiochus din Alesandria, supusii ei au plansu dupa ea. — Popii au rugat'o ca se nu murga, ca s'a aratatu semne rele pe ceriu. A cautatu in stele, si *Berenich'a* a fostu mai rosia decat de alte ori. — Totusi ea s'a dusu.

Laodiche, regin'a delaturata, umbla a cersii, si canta hori despre amoru si insielatiune, nu avea numai unu doru, numai unu cugetu, a se resbuna, pe acela care a tractatu cu ea, ca inbuibatulu, care dupa ce bea cuprinsulu pocalului lu-trintesece de pamentu. A se resbuna pe acel'a care i-a rapitu fericirea. — Cu o ocaziune a inveninatu pe Antiochus, era cu alta pe *Bereniche*, dimpreuna cu prunculu ei celu micu. — Si eta ca profetirea din Egiptu s'a implinitu. — Perulu celu frumosu i'a simlusu *Laodiche* l'a sverlitu in ventu. Unu esemplu tragicu, ca vatemarea amurului la ce pote duce pe anim'a cea mai nobila. Asie a fostu acesta in evulu anticu — si asie e si astadi.

In istori'a Macedonilor aflamu femei crudele si desfrenate, asie a fostu : *Euridiche* muierea regelui Amintas II. Dupa mortea lui Amintas a ucisu pe fiulu seu pe Alesandru, numai ca se potea guverná. Si-a maculatu suvenirea cu ucideri, misieli si desfrenari. — Pentru aceste si-a luatu respalat'a de la Perdicas II. care o ajudecatu la morte in 368 a. Chr.

Olimpias muierea regelui Filipu si mam'a lui Alesandru celu mare, o femeia demoralisata, pentru ce Filipu a delaturatu si s'a casatoritu cu *Cleopatr'a* o femeia morala. — *Olimpias* s'a inecat in desfrenari si prin amoresulu seu Perdicasu a voit a invenina pe Filipu pentru ce apoi a proscris'o.

Mai tardiu s'a intorsu in apoi si a sugrumatu pe *Cleopatr'a*. — Pentru blastematiile ei a judecat'o la morte Cassander. A moritu intr' unu modu torturatoru, i-a zdrobitu capulu cu petre.

O femeia virtuosa o fostu la Macedoni *Roxane* femeia lui Alesandru celu mare, fet'a lui

Dareiosu. Era frumosa si admirata de totu orientulu. In frumsetia i-a fostu rivala *Thesaloniche* sor'a lui Alesandru celu mare, pe care pana acolo a dusu-o vanitatea de pe amabil'a *Roxane* a asasinat'o la 311 a. Chr.

O femeia cu caracteru barbatescu, cu simtieminte tempite si cu insusiri rari a fostu *Hypsicrates* un'a dintre muierele lui Mithridates a renumitului despotu. Mithridates regele lui Pontus si-a fostu pusu de cugetu a restorna imperiulu romanu. In elu erau concentrate insusirile unui rege despotu ; tocmá asié se scie folosi de rumperea juramentului, de vendiare, omoru, asasinare, vulpie si fatiaría, ca de cele mai eroice fapte belice, si la tote aceste i era instrumentu *Hypsicrates*.

Mithridates a avutu simtieminte atragatore la iubire era superstitiosu si crudelu ; — in se in tote aceste lu-intrecea *Hypsicrates*. De altumintrea era audace si erou mare, a cutezatu a atacá „imperiulu lumei“. — In contra lui a trimisu Rom'a pe Sull'a, mai tardiu pe Marius si dupa finirea belului civile pe Luculusu, in contra acestor'a s'a aparatu eroicesce, si si-a cascigatu numele de „leulu muntiloru“ era *Hypsicrates* de „farmecatöre.“ — In fine l'a invinsu Pompeius la Nicopolis, de unde numai cu ajutoriulu lui *Hypsicrates* a scapatu „leulu.“ — Dupa batalia acest'a cu tote ale sale s'a dusu regele batutu la Tigranes, in se vedindu ca nici aici nu e in asigurintia s'a trasu intre munti. Aici elu cu *Hypsicrates* si-a ucisu tote fetele, si celelalte muieri, numai cei patru feciori si i-a lasatu inca in vietia. *Hypsicrates* apoi s'a inbracatu in vestminte persane barbatesci si i-a fostu gieniu pazatoriu proscrisului despotu. Nu peste multu — acu in adeveru — „leulu muntiloru“ si-a ucisu si dintre feciori pe trei, a patrulea *Pharnacos* l'a insielatu de a mersu cu elu in Panticapeum, unde l'a prinsu si voit a-lu edá romaniloru. Mithridates „leulu“ s'a pusu ingenuchi inaintea fiului seu si l'a rogatu ca se nu lu dee de batjocura romaniloru. Vedindu *Hypsicrates* cum cersiesce gratia de la fiulu seu i-a dîsu : „scöla-te, nu-ti e rusine a-ti cersii vietia de la acel'a, cui tu i-ai datu vietia ! De esci leu nu te teme de (mitia) „pisica.“ Apoi a scosu unu pumnalu si i l'a datu lui Mithridates dicandu-i : „in gloria ai traitu, in gloria trebuc se mori, strapunge-te, ca n'ai alta mintuintia !“ — Mithridates n'a avutu atata putere sufletesca ca se se sinucida. *Hypsicrates* i-a apucatu pumnalulu din man'a tramuratone si l'a strapunsu de indata a picatu mortu. Apoi s'a strapunsu pe sine : — Asié femeia a fostu *Hypsicrates* ! A fostu des-

frenata, crudela, fara simtieminte femeesci, câ-ci cu manile sale si-a ucisu fetele. Si totusi, — ce e raru la caractere de aceste — a avutu tari'a sufletésca si in momentulu de pe urma. Fapt'a-i ultima ne face se o admiramu. Nu scimu se o

si perulu celu frumosu si l'a taiatu; a facutu din elu arcu la sageta. Candu romanii au ocupatu mai totu orasiulu Hasdrubalu cu remasiti'a óstei s'a trasu in beserec'a „Salutarei“ si vedindu câ n'are nici aici scapare a caditu in ge-

Venetóre de fasane in Boemi'a

laudàm, séu sei blastamàm si suvenirea! A o judecá numai timpulu de atunci a potutu-o.

Unu asemenea caracteru aflàm in *Alazm'a* muierea ducelui din Charthagine Hasdrubalu. In bataliele cu romanii a aratatu unu esemplu frumosu ostasiloru in aperarea patriei. In urma

nunchi inaintea ducelui romanu P. Corn. Scipio Emilianu si asia si-a intinsu sabi'a si a cerutu gratia. *Alazm'a* vedindu dejosirea acesta, i-a apucatu din mana sabi'a dicandu: „lasiule nu scii morí dimpreuna cu patri'a-ti!“ Apoi si-a luat copii i si pe toti i-a aruncatu in focu, cu celu

din urma s'a aruncatu si pe sine. Nobil'a femeia s'a inmormontatu in cenusi'a patriei sale. — Mai multu a pretiuitu mórtea, decâtu grati'a invingatoriului!

Nu potemu se nu facemu amintirë despre „cea mai frumósa femeia in evulu anticu“ despre regin'a *Cleopat'r'a*, care cu frumsëti'a a invinsu totu orientulu si Egiptulu; câ-ci imperatorii romani invingiau popórele si ea invingea pe imperatori cu frumseti'a. Câti imperatori a tramisu Rom'a in orientu toti au aflatu fericire in bratiile amoróse ale *Cleopatrei*. Prin amoru tot-déun'a si-a cumperatu regatulu. In femeia acës-t'a se fi fostu insotita frumseti'a esterióra cu o anima curata virtuósa, se fi avutu unu caracteru mai umanu — ar fi binecuventata si admirata si de lumea nóua. — Dar dupa ce frumseti'a si-a folositu de instrumentu dejositoriu — batjocórindu natur'a — o condemnéza, o blasma. Candu a vediutu câ rozele junetii i se vestezescu, foculu iubitoriu se domolesce, nu e farmecatóre, nu e atragatóre — s'a inveninatu cu veninulu a doi sierpi, cei tieneá totu la dins'a.

La Romani femeile cu multu a fostu mai favorizate, decatu la celelalte popóre antice. Femei'a inca potea esiste ca persóna libera (persóna sui iuris); dar totusi nu aveá acea pusetiune cuvenita ce o au femeile lumei de asta-di. Tirani'a antica se vede si in legile romane. Femei'a romana, ca atare numai in familia si-potea implini chiamarea, éra de ací incolo pentru ea nu erá rola. Si acës-t'a fostu destulu. Simtiamintele nobile — prin libertatea acës-t'a — s'au desvoltatu destulu in strabunele romane. Rom'a a nascutu fete demne de numele romanu. Fete virtuóse, fete eroice, si fete ce iubeau cu caldura patri'a, natiunea si libertatea!

Intre femeile romane in virtute s'a destinsu *Lucreti'a* muierea lui Colatinu pe la 509. a. Chr. Acës-t'a erá in epoc'a candu pe tronulu lui Romulu siedeá inbuibatulu Tarciniu, care calcá moralitatea in picióre.

Candu portá batalia cu Rutulii in orasiulu Ardea s'a adusu pe tapeta, câ in Rom'a nu este femeia virtuósa care se si-iubésca in adeveru barbatulu. Colatinu s'a provocatu la *Lucreti'a* lui. Regele si feciorii lui nu-i dá dreptu. S'a ramasitu, ca se mérga nóptea in Rom'a si se vedea ce facu femeile lor, candu nu suntu barbatii acasa. — Pe femeile regesci le-au aflatu langa flori si vinu, in petreceri si indesfrenari; pe *Lucreti'a* virtuósa au aflat'o torcandu bumbacu intre servitóre.

(Finea va urmá.)

Alesandru Onaciu.

SUVENIRI DE CALETORIA.

III.

(Bereria bavaresa. — Linisce mare. — Iuristi din Pest'a. — Orasiulu. — Comóre. — Galerile de icóne. — Regele si regin'a. — Column'a Mariana. — Cum patíramu cu museulu. — Gradin'a englezésca. — Versari'a de bronzu. — Statu'a Bavaria. — Bescericele. — Palatiulu de sticla. — Teatre. — Plecare.)

Sosindu la München numai decâtu traseramu la unu otelu, si asiediandu-ni pachetele, plecaramu a cercá o bereria spre a gustá berea cea vestita bavaresa. Din intemplantare bereri'a cea mai frumósa si mai mare din München erá chiar in vecinetatea nóstra. Inaintea bereriei sub ceriulu liberu gasiramu ascernute mese multe. Inse tempulu fiindu cam rece, p' afara siedeau putfni. Intraramu dara si noi. Inainte de a intrá, ni se pareá, câ acolo nu este nimene, câ-ci erá linisce mormentalá, nu se audiea nici unu sgomotu. Inse intrandu in unu salonu, acolo gasiramu vr'o dóue sute de persóne, femei si barbati, bendu bere. Par câ la fía-care mésa ar fi siedutu câte o familia. Vorbiau, si-petreceau cu vioiciune, inse fara sgomotu. Patru juristi magiari din Pest'a ar fi facutu mai multu sgomotu decâtu acesti multi bavari.

Intr' aceste ne asiediaramu la o mésa si incepuramu a studiá societatea adunata. Resultatulu eseminárii nóstre fu favoritoriu in tóta privinti'a, si noi multiamiti rentornaramu la otelu.

In alta dí demanëti'a incepuramu a visitá orasiulu. Ne surprinseramu pré placutu. Aflaramu, câ e multu mai frumosu decâtu cum eugetaramu. Fía-care piatia si strada ni spune, câ orasiulu acës-t'a e locuinti'a culturei si a civilizatiunei. Piatiele sunt frumóse, implantate cu promenade si statue, — stradele esceléza prin regularitatea si curatieni'a loru, — casele sunt facute cu gustu. Preste totu se póte díce, câ München e unulu dintre cele mai frumóse orasie ale Germaniei.

Capital'a Bavariei, München, are 170,000 de locuitori si se estinde pe tiermurea stanga a riului Isar. Strad'a principala, care conduce in orasiu, strad'a lui Massimilianu, e una dintre cele mai frumóse strade ale capitaleloru din Europ'a. Ast'a s'a arangiatu dupa ide'a regelui Massimilianu, care la infrumsetiarea orasiului are multe merite. Pe strad'a asta sunt mai totu edificii nóue si pompóse, dintre cari amintescu mai alesu edificiiile statului.

München are multe comóre pretiósse, dintre cari cele mai renumite sunt galerile de icóne. De aste posiede dóue. Un'a vechia, si alt'a nóua. Nu e caletoriu care cercetandu München-

nulu, sê nu vina a visitá galeriile ei de icône, numite „Alte Pinakothek“ si „Neue Pinakothek.“ Noi visitaramu Pinakothekul celu vechiu. Acestu edificiu frumosu s'a ziditu in 1826—1836 in stilu renaissance dupa modelulu vechiloru palatiuri romane. Se numera intre cele mai frumóse galerii de icône a le Europei, contine vr'o 1300 de icône, arangiate bine dupa ordinea scóleloru respective, in optu salóni mari si dóuedeci si trei de cabinete. Neci tempulu neci locul nu me iérta a vorbí mai pe largu despre acestu tesauru alu Bavariei, numai atât'a amin-tescu, câ intr' insulu se afla multe opuri de Tizian, Rubens, Coregio, Tintoretto si altii. Scól'a germana asîsdere e representata prin tablouri de mare pretiu.

Esîndu, visitaramu cabinetulu greco si etruscu de vase, care se afla de desuptu totu in edificiulu acela. Acest'a asîsdere e fórte bogatu si contine cea mai mare parte vase sapate la Vulci si Girgenti.

Pinakothekulu celu nou fiindu chiar inchisu, plecaramu a visitá museulu. Luaramu o trasura sê ne duca pan' acolo. Inse spuseramu drosociarului sê nu mane dreptu intr' acolo, ci sê ne duca prin stradele mai frumóse, ca sê potemu vedé unele edificii mai insemnate. Trecuramu inaintea resiedintiei regesci, unu edificiu nu pré mare acest'a, dar frumosu. Chiar esiea o trasura trasa de doi cai.

— Éca regele si regin'a! — ni spuse cocieriulu aretandu catra careta.

Aruncaramu o privire de ochi intr' acolo. In careta siedea unu betranu onorabilu cu o dama asîsdere betrana. Ambii erau imbracati ca nesce simpli cetatiani.

Multiamiti, câ din intemplare vediuramu pe domnitoriulu Bavariei, trecuramu mai departe si ajunseramu la monumentulu celu mai frumosu din orasiulu München. Acest'a e column'a Mariana, aredicata de Massimilianu I. la 1638 in memori'a invingerei de pe muntele albu. Column'a e facuta din marmore rosia.

Intr' aceste caruti'a nóstra se oprì inaintea unei casi vechie.

— Éca museulu, domniloru, ni spuse cocieriulu.

— Nu e cu potintia, ca acestu edificiu sê fía museu, mai multu aréta a fi numai o casa privata.

— Poftimu, intrati numai, scíu de buna séma, câ acest'a e museulu.

Intraramu. Neci sub pórtá neci in curte nu diariramu unu sufletu de omu. Ce museu ciudatu e acest'a, — cugetamu noi, — unde

neci unu omu nu se ivesce! Ne suiramu in etagiulu antâiu. Probaramu a deschide mai multe usie. Însedaru. Tóte erau incuiate. In fine nimeriramu un'a care se deschise. Inse ce vediuramu in laintru? Unu billardu. Fâra voie incepuramu a ride. Billardu in museu? Asié ceva inca n'amu mai vediutu. Ne convinseramu, câ nu suntemu in museu. Ne coboriramu. Josu intelniramu pe unu domnu, carele chiar mergea in susu.

— Domnule, — lu-intrebaramu — acest'a e museulu?

— Da.

— Nu e cu potintia.

— De ce?

— Pentru câ noi in etagiulu antâiu deschidendu o usia, in laintru vediuramu unu billardu. E bine, domnulu meu, pe la noi in museu nu sunt billarde.

Domnulu nostru incepù a suride si apoi ni respunse :

— Ah! dvóstre sunteti in ratecire, de buna séma cercati atare museu scientificu, in care se gasescu feliurite colectiuni de icône, anticítâti si altele.

— Da, da!

— Apoi acesta nu e astfelu de museu, ci numai o simpla casina care se numesce „Museu.“

— Asié? Si unde e museulu celu adeveratu?

— Avemu si de acel'a, inse inca nu e deschisu pentru publicu. Precum sum informatu, numai peste dóue luni se va deschide.

— Ni pare reu, câ noi pe atunce vomu fi departe de München.

Luaramu remasu bunu de la esplicatoriulu nostru si merseramu in promenad'a cea mare. Acést'a se numesce „gradin'a englezesca.“ E mare, curata si frumósa. In midiloculu ei cîrge Isarulu. Gradin'a zoologica ce se aflá aice, acuma nu mai esiste. Tempulu erá cam recorosu si spre plóia. In gradina vediuramu pré putîni ómeni. Altfelu si in orasiu pe strade umbla pré putîni. Pe semne ómenii in München sunt pré ocupati cu lucrâri serióse si n'au voia a pierde tempulu pe strade.

Pe promenada intelniramu pe unu omu, carele avù bunetatea a ne conduce la locurile cele mai frumóse, si in fine ni recomandà cu totu adinsulu sê cercétamu versarí'a de bronzu. Ascultaramu de suatu, si numai decâtu plecaramu intr' acolo. Versarí'a din afara nu ne surprinde de felu. E unu edificiu simplu. In laintru inse ne convinseramu, câ suntemu in o celebritate a lunei mari. Aice se facu statuele de

bronzu, si inca nu numai pentru Bavaria. Renumele acestui institutu s'a latîtu in tóta Europa, ma a trecutu marginele acestei parti a lunei si a strabatutu chiar si 'n America, de unde asîsdere s'au ordinaru statue de bronzu din München; intre altele si colosal'a statua a lui Washington ce se afla intr' unu orasiu alu Americi asemenea s'a facutu in München. Aice s'a facutu si port'a cea pompósa a capitoliului din Washington. Mai vediuramu o multîme de modele de statue, cari tóte versate in bronzu se găsescu aredicate in diferite orasie mari. Statu'a cea mai mare, care s'a versatu aice, e statu'a „Bavari'a“ ce se găsesc la marginea orasiului München. Statu'a ast'a e atâtu de colosala, încâtu modelulu ei nu incapa in institutul de versariá. Acolo pe o mész e espusa numai o mana din care privitorii potu deduce marimea statuei întregi.

Uimiti de marimea ei, ne grabiramu a privi si noi statu'a întréga. Acést'a e asîediata la marginea orasiului pe unu locu innaltu, deci se vede inca de departe. E o femeia, care in stang'a-i innaltiatu tiene o cununa de stejari, ér cu drépt'a aréta spre unu leu ce diace langa dins'a. In laintrulu statuei sunt nesce trepte, pe cari te poti urcá pana susu in capulu statuei. Acesta e atâtu de mare, in câtu intr' insulu sunt dóue divanuri pe cari potu siedé siese persóne. De acolo prin ferestile mitetele — cari de josu nu se potu vedé — e unu prospeptu fórte frumosu in tóte partile. Statu'a se facu pe spesele regelui Ludovicu I.

Rentornandu-ne de aice, in orasiu mai vediuramu multe statue interesante, câ-ci München e pré inzestratu cu statue, n'are nici o piatia in care sê nu fia celu putînu un'a. Infrumsetiarea orasiului e de a se ascrie in mare parte regelui Ludovicu.

Besericile asîsdere sunt frumóse, dintre cari cea mai interesanta si mai vechia e „beseric'a femeiloru.“ Trecandu pe acolo intraramu si noi a o vedé. Cum sê nu ne fimu interesatu de beseric'a femeiloru? Nu cugetati inse, câ in laintru gasiramu numai femei! Erau acolo si barbati numerosi, cari impreuna cu femeile se rugau lui Domnedieu cu cea mai adanca pietate. Interiorulu besericei e fórte frumosu. Aice e ingropatu si regele Ludovicu de Bavari'a. In beseric'a acést'a se pastredia si unu stégu turcescu ocupatu prin principele alegatoriu Massilianu Emanuilu la Belgradu.

In diu'a petrecerii nóstre la München erá chiar téggu acolo. Totusi inainte de médiadi nu pré erá imbuldiéla da ómeni pe strade. Inse du-

pa médiadi vediuramu mai multi ómeni si avuramu ocaziune a vedé chiar si porturi poporale. Intre aceste deosebitu atrasera atentiunea nóstra porturile femeiesci. Ni-a parutu pré originalu modulu cum si-léga cârp'a pe capu.

Dupa aceste mai visitaramu inca palatiulu de sticla, unde — pare-mi-se — in 1854 s'a tenuu espusetiune. Palatiulu e mare si eu impreuna cu sotiulu meu ne-amu miratu, cum o tíera atâtu de mica are lipsa pentru espusetiunea sa de unu palatiu atâtu de grandiosu. Chiar lu-reparau, si padîtoriuulu palatiului — carele ne conduse in tóte partile lui — ni spuse cu multa fala, câ chiar si prusii de la Berlinu au admiratu palatiulu acesta. Pe semne omulu nostru nu pré avea multa simpatia pentru prusi. Erá unu omu pré vorbitoriu, si numai decâtu incepù sê politisedie. Dar noi, cari nu ne-ainu dusu München ca sê politisâmu cu padîtoriuulu palatiului de sticla de acolo, nu pré lungiraniu vórbe cu dinsulu in respectulu policei europene, si peste putînu tempu i dîseramu remasu bunu!

Sér'a, inainte de a plecá mai departe, otariramu a cercetá atare teatru. Sunt dóue. Celu de curte, si celu popularu. Noi visitaramu celu de curte. Acest'a e celu mai mare teatru in Germania. La anulu 1823 a arsu, inse in 1825 fu restituitu de nou. Are unu porticu cu optu columne corinthiane; de a supra diariramu frescouru interesante de scól'a lui Schwanthaler.

Teatrulu de curte e in legatura cu resiedinti'a regesca prin gradin'a de érna.

In câtu privesce representatiunea, aceea curgea fórte bine, teatrulu erá plinu plinutiulu de ascultatori. Altfelu in München in ori ce locuintia a artei ne duseramu, in totu loculu gasiramu multi visitatori, ceea ce dovedesce gustulu esteticu alu locuitoriloru de acolo. Avendu de a plecá la 9 si diumetate, nu poturamu asistá la representatiune decâtu numai o diumetate de óra, si ne grabiramu la otelu.

Peste o diumetate de óra eramu la drumulu de feru, de unde in scurtu tempu plecaramu catra Strassburg, ducandu cu noi din München souvenirile cele mai dulci si placute, — si sum convinsu, câ fia-care caletoriu — carele s'a abatu prin München — s'a despartítu de acolo cu asemenea simtieminte, câ-ci München e unu orasiu frumosu, mare, cultu, si traiulu acolo — ieftinu.

Aidamu inse mai departe catra Paris. Nu ve spariati! Acusi vomu fi acolo! Inca numai o nópte si o dí.

Iosifu Vulcanu.

Societatea literaria romana.

Siedinti'a cea d'antâia.

Dumineca, 6 augustu s'a tîenutu in sal'a Atheneului cea d'antâia siedintia a societatei literarie, si cu acestu titlu ea s'a si tîenutu intr' unu modu solemn. Arangiarea si decorurile salei erau acelea-si ca si la inaugurarea societatei; totu acele usiøre gaze tricolore, plecandu din cele patru anghiuri ale plafonului salei, si acele diafane vele negre si albe, plecandu din midilocu fia-carei lature ale plafonului, pentru a se uni tôte, tricoloru falnicu si doliu duiosu, in midilocu intr' unu rondu in care se confundau tôte aste coløre, in indouiturele mai concentrate si intunecate ale veleloru. Suptu acestu rondu o acila naturala cu aripele desfasiurate, cu crucea in gura, unirea simboliceii credintie si a mantuirei cu ce'a a viteje, agerimei, marirei, tîenudu eunun'a de lauru in ghiara, erã adeverat'a acila romana, care in sborul ei falnicu parea a protege cu aripile-i poterice drapelele tricolore nationale si a purtã eunun'a victoriei loru. In fundulu salei erã asiediatu portretulu M. S. Carol I in marime naturala; d'a drept'a portretulu M. Sale erã unu tablou represintandu pe Rema si Romulu, copii hraniti de lupoica; d'a stang'a se vedea chart'a Romanimei, astufelu cumu a vrutu Ddieu s'o insemneze pe pamentu: Moldov'a, Valachi'a, Transilvani'a, Besarabi'a, Bucovin'a, Muresiulu, Banatulu; multe priviri erau atintite asupra acelei carte! Apoi, p'unu altu perete se vedea tabloulu represintandu pre Mihailu Vitezulu calare, in proportiuni gigantice, cu privirea profunda, cu man'a intinsa, aretandu . . . aretandu ce? Ni s'a parutu cã 'n directiunea aretata de mana sa, amu vediutu statu'a Romaniei, infasiurata de tricoloru, ridicandu cu maiestate stindariulu ei victoriosu. Bustulu lui Vanghelu Zap'a si-pastrã loculu unde fuse inauguratu; in midilocu siedintiei societatei, locu ce si-a sciutu dobendã prin fapt'a cea mai patriotica si marëtia; elu a intiolesu marimea tînt'a societatei literarie si d'ace'a marmur'a care represinta chipulu lui va siedea pururea in midilocu societatei spre a acitiã emulatiunea si-a nu lasã s'adorma intentiunile bune, se se móia aventurile patriotice; imaginatiunea va da purure unu sufletu mare acelei marmure reci. In ambele coltiuri ale salei in partea in care erã tronulu erau doue stindarde de dimensiuni fôrte mari: pe celu din drept'a tronulu erã inscriptiunea latina: „Reduxit nos ad memoriam Sanguinis et patriae nostrae.“ (Limb'a ne readuse amintirea sangelui si a patriei nòstre.) Imperatoarele Ionitia alu Romano-Bulgariloru dîse acëtã in epistol'a sa catra Pap'a. Pe celu din stinga erau scrise aceste cuvinte ale lui. E Quinet: „La langue est leur titre de noblesse au milieu des barbares.“ (limb'a este titlulu loru de nobletia in midilocu barbariloru); ambe aceste inscriptiuni aminteau Romaniloru nobilea loru origine si le dicea se nu uite cã „nobletia obliga“. Stindarie mai mici pe cari erau asiediate scutirile tutoru judecioloru si partiloru Romanimei, erau asiediate de juru imprejurulu salei; pe suptu ele erã unu sîru de tablouri cari represintau pe toti ómenii de cari se falesece Romãni'a si din distantia in distantia initialele M. S. Carol I, facute din flori albe, pareau a dîce acestoru mari Romani: „Suntu printre voi, cu voi, cu eugetarile si aspirarile vòstre inalte si patriotice.“

D'a drept'a si d'a stang'a tronulu se'naltiau doue gradare in forma piramidala pe cari erau asiediate c'o arta si unu gustu nespusu semnele tutoru sciintieloru,

tutoru artiloru. Aci istori'a naturala, represintata in tôte ramurile ei, si totu aci instrumente necesarie sciintieloru esacte, spuneau spiritului c'acolo unde este constatarea, verificarea, prob'a, intunereculu si presupusulu disparu. Dincolo belele arti: sculptur'a, pictur'a, music'a, spuneau animei cã natur'a a indiestratu pe omu cu elocinti pôte mai mari inca de câtu de vorba. Nu erã o carte deschisa, o hartie indoita, unu obiectu aruncatu, care se nu vorbësca spiritului, intelegintiei si animei. In ambele anghiuri din fundu ale salei se inaltiau doue pedestale maretie, acoperite de flori pe cari erau asiediate doue busturi ale lui Stefanu celu Mare; d'acolo principele omu mare, parea a direge totu si-a veghiã asupr'a destinateloru. Nu mai vorbimu d'acele frumose manuchie de flori asiediate in vase pe nesce console elegante, unite intre ele de ghirlande de verdëtia si de flori; d'acea multime de mici obiecte si amanunte cari incãntau privirea prin art'a cu cari erau arangiate, si-a caroru frumusetie se simptu in anima daru se perdu a fi descrise. In fine, pentru a lasã imaginãrile se presupuna ce'a ce perde a fi descrisu, vomu adauge, cã d. V. A. Urechia a ingrijitu de tóta arangiarea salei.

Se revenimu inse la siedinti'a solemnã a societatii. Candu toti membrii fura presinti si unu publicu alesu umplu sal'a, corulu Conservatorulu, cu acompaniare de orcestru, intonã imnulu natiunalu. Dupa cantarea imnulu d. V. A. Urechia dede cetire diferiteloru relatiuni despre membrii ce n'au sositu inca, si unui mare numeru de felicitãri si urãri adresate societãtii din tôte partile Romanimei. Dede apoi cetire si dare de sêma a inaugurarei societãtii. Dupa acët'a domnulu Ministru alu Instructiunei publice, D. Bratianu, luã cuventulu si anuciã societãtii si publiculu, cã M. Sa n'a venitu pentru cã nu s'au intrunitu inca toti membrii societatei literarie, si cã M. S. tiene multu a veni indata ce toti membrii voru fi intruniti. D-sa se adresã apoi catra membri societãtii si, multumindu-le c'au ascultat vocea Romaniei si s'au intrunitu in capitala, tîenù unu discursu intreruptu de multe ori de aplause frenetice.

Dupa dlu ministru dlu Cipariu se urcã la tribuna si facù istoriculu limbei romaue. Cele mai simpatice si calduröse aplause spusera dlui Cipariu iubirea si inalt'a stima ce simtiescu toti pentru dsa.

Dlu Heliade Radulescu definì limb'a, deosebitele ei alterãri, modificãri, perfectiunãri si decadintie, din tôte punctele de vedere si cu cunoscut'a dsale cunoscintia in asta materia.

Acì se facù o pausa, in care dlu Balabanu elevu alu Conservatorulu, cantã acompaniatu pe piano cantulu lui Balcescu murindu, cuvinte de V. Alesandri, musica de Mizzetti. Dlu Balabanu are o fôrte frumòsa si simpaticea vòce, cantã intr' unu modu fôrte placutu acët'a frumòsa aria si fu aplaudatu cu caldura.

Dlu Treb. Laurianu a luat u apoi cuventulu si a aretatu, cã dsa a sustienutu inca din 1859 necesitatea societãtii literarie. Dupa acët'a tratèza si dsa materi'a despre care a vorbitu si dlu Heliade si este aplaudatu cu caldura.

Emininti'a Sa arhiepiscopulu de Buzeu a luat u apoi cuventulu si a demustratu valòrea unei limbe, si cum innaltiarea sêu scaderea unei natiuni se resimte din gradulu de cultura sêu decadintia a limbei ei. Apoi amintesce, cã dlu Laurianu, in discursulu seu, a dîsu, cã bibliotec'a lui Constantinu Cornescu Olteniceanu, care continea monuminte remarcabile pentru limb'a si literatur'a romana, s'a pierdu.

Nu s'a pierdut, domnilor, dîse S. Sa, ea este la mine și sum fericit d'a o poté pune la dispușetiunea societății literare. Aceste din urma cuvinte fura primite cu cele mai entusiastice și prelungite aplause.

Solemnitatea se sfîrși prin nemuritorca cantare a lui Andrei Muresianu „Descépta-te Române!”

Dupa acésta cantare d. Heliade declară șiedintî'a Conferintiei inchisa; dsa esplicandu pentru ce a numitu societatea conferintia, dîse că M. S. Domnitoriulu Carolu I, la prandiulu ce a avutu buna-vointia a oferi membriloru societății in ajunu, vorbindu despre societatea literaria, a numit'o Congresu, și ce dîcu Domnii, devine lege.

Membrii societății și toti asistentii eșira apoi din sala, in șgomotulu celoru de pe urma aplause.

(Dupa „Romanulu.”)

CONVERSARE CU CETITÔRELE

— Salzburg 18. augustu. —

(Alalta eri si acuma, — de demultu si adi, — pentru ce veni la Salzburg, — locu do privitu, — momentulu interesantu, — Napoleonu, — toaletele imperateselor, — care o mai frumôsa ? — cum e Napoleonu, — orasiulu, — iluminatiunea.)

In rindulu trecutu v'am scrisu inca de la Paris. Alalta eri inca admiram frumsetile și raritătile capitalei francesilor și ale espusetiunii universale. Si acuma sum aici in Salzburg, la marginea imperiului austriacu.

Ce inaintare a civilisatiunii! Inainte de asta cu vro trei-dieci de ani, candu din Oradea-mare plecai la Viena, mai antâiu ti-faceai testamentulu, și cu o resemnatiune eroica te despartiai de toti consangeni și cunoscutii tei, ca și unulu ce are inainte-si o cale fôrte lunga, din care dóra neci candu nu se va rentorná. In fine plecai, lasandu pe toti ai tei in lacrimi, și déca aveai norocu peste dóue-trei septemani ajungeai la Viena.

Acuma inse, lauda lui Fulton, pleci demanétî'a și sér'a esti in o departare do o suta de mile. Asié fui și eu alalta eri inca la Paris și astadi la Salzburg.

Ce cautu aici? Pe Napoleonu. In Paris nu l'am potutu vedé, venii dara sê-lu vedu aici.

Pe la o ora dupa médiadi sosiramu. Șeiricindu de unu conductoru, acel'a ni respunse, că Napoleonu are sê sosésca la cinci ôre. Deci mai nainte de tôte ne ingrigiramu de unu locu bunu, de unde sê potemu vedé tôte bine. Nu cu puțină truda, sotiulu meu ni-a și castigatu dóue feresti.

Dupa trei ôre publiculu și 'ncepu a se aduná in giurulu casei de plecatu a drumului de feru, și la patru tôte stradele pana la resiedintia erau pline de ômeni. La patru și diumetate sosira de la resiedintia Maj. Loru imperatulu și imperatés'a, in o careta cu patru cai, cu o șuita numerôsa.

La cinci ôre ochii tuturor erau atîntiti a supra trasurci ce chiar intrá in curtea casei de plecatu. In midiloculu trasurei intr' unu vagonu deschisu statea seriosu marele monarcu alu francesiloru și se uitá din feréstá a supra publicului privitoriu. Inca vro dóue secunde, și trasur'a se oprí.

Acum urmá momentulu pré interesantu. Inaltii ôșpeti se coborira și intrara in sal'a frumosu decorata. Șalutarea reciproca a domnitoriloru fu pré cordiala. Șe imbratșisira. Imperatesele se șarutara. Apoi Napoleonu

șarutá man'a imperatesei nóstre, ér imperatulu nostru — a Eugeniei. Dupa aceste șchimbara' câte-va cuvinte și peste puținu — neci nu intrandu in chilfile laterale, arangiate pentru ocasiunea asta — se suira toti patru in o careta cu patru cai. Imperatesele șiedeau din apoi, Eugeni'a de a drépt'a și Elisabet'a de-a stang'a. Dinainte ocupau locu imperatii; de a drépt'a Napoleonu, adeca fatia cu imperatés'a nóstra. Entusiasmulu poporului se pôte intipuí.

Inse par că andu, cum frumôsele mele cetitóre me intréba de toaletele imperateselor. Ambele erau câtu se pôte de simplu imbracate. Eugeni'a avea unu vestimentu scurtu, de metasa alba și dupla, cu aripióre de fracu, pe capu portá o mica palariá a la Ristori, cu velu pré desu. Imperatés'a nóstra erá asidere in albu imbracata. In câtu privesce frumsetica, între Maj. Loru esiste unu mare contrastu. Eugeni'a e mica, corpolenta, perulu i e roșiu-blondinu, — ér Elisabet'a innalta, subtila, și are peru brunetu. Eugeni'a e o frumsetia pamentésca, ér Elisabeta o frumsétia ideala. Care e mai frumôsa? Judecati dvóstre.

Napoleonu e mai micu decátu cum am cugetatu. Erá imbracatu in civilu, caputu negru cu guleru de catifea, pe capu unu cilindru micu. Prospiciá fôrte bine, și trasurele fetiei sale nu tradau de locu neci o slabițiune trupésca. Perulu și barb'a-i incepu a caruțti.

Imperatulu nostru erá imbracatu in uniforma de maresialu.

Conductulu intrandu in orasiu, merseramu și noi a visitá orasiulu. Salzburg e unu orasielu frumosu, cu 18,500 de locuitori, pe ambele tîermuri a fluviiului Salzach. Ocupa puținu locu, dar casile sunt inalte și stradele anguste. Are câte-va edificii frumôse. Catedral'a e fôrte vechia și edificata dupa modelulu beseriei lui Petru in Roma. In orasiulu acést'a s'a nascutu și renumitul Mozart, cas'a respectiva esiste și acuma.

Sér'a fu iluminatiune, și inca de totu originala. A nume Salzburg e incungiuratu de muntii fôrte innalti, locuitorii dara facura focuri multe in verfulu muntiloru, și de acolo iluminaara orasiulu.

Josifu Valcanu.

Venatóre de fasane in Boemi'a.

(Cu ilustratiuno pe pagin'a 393.)

Boemi'a e patri'a fasaneloru și poturnicelor; luncele acestei tiere suntu fôrte priitióse și acomodate pentru prasirea acestoru pasere ce dau friptura delicata. Prasirea fasaneloru pretinde o ingrigire fôrte mare, decórece muieruse'a de fasanu pré tare negligésa óuele sale, și de aceea acele trebuie adunate și puse sub gaine. Venatóre de fasane e fôrte interesanta și placuta, de aceea pre adescori participésa la acést'a și damele; — venatóre de cest'a se incepe in lun'a lui septemvre, candu posesorii mari incepu acésta petrecere cu solemnitate mare.

In dumbravele unde suntu fasane, se ivesce o multime de venatori, și fiindu că fasanele pré incetu și a lene sbóra, pré usioru le impusca. Boemi'a prevede mai tôte culinele din Austri'a cu fasane, adeca acele culine, in cari se potu platí aceste fripture delicate. In Ungari'a și Banatu inca se prasescu fasane in mai multe locuri, dar nu suntu atátu de multe ca sê se póta tiené venatóre mai mare asupra loru.

CE E NOU?

* * * (*Majestățile Lor*) imperatul și imperatés'a voru veni în 15 septembrie la Buda, de unde peste douăzeci zile, se voru duce la Gödöllő și acolo voru petrece câte-va săptămâni.

* * * (*Monumentulu lui A. Pumnulu*) Comitetulu Societății pentru literatură și cultură a poporului român din Bucovina încă în primă ședință după moartea nemuritoriului A. Pumnulu a decis în unanimitate, ca să se redice unu monumentu mormentalu și să se înființide o fundatiune Pumnuleana pentru spriginirea tinerilor seraci la studii mai înalte, înse din cauză împregiurărilor triste și nefavoritóre ale anului trecut, acestu concludu încă nu s'a potutu realizá. În estu anu înse, comitetulu numitói Societăți, după repetíte cereri din mai multe parti, si-je libertatea de a face apelu caldurosu la toti stimatorii lui Pumnulu, la toti romanii adeverați de pre totu-îndene, ca să vina într' ajutoriu cu obolulu spre realizarea ideilor amiutate mai susu. Contribuțiile sunt a se adresá de-a dreptulu la comitetulu Societății în Cernaui.

* * * (*Poetulu C. Stamati n'a moritu!*) În fói'a Societății romane din Bucovina cetimu urmatorele orduri pre interesante: De mai multe luni se afla amici numeroși ai poetului Stamati din departare sub dorerós'a împresiune a scirei despre repausarea lui. Astadi suntemu fericiți a împartesi cetitorilor nostri, că chiar în minutulu acest'a aflămu cu deplina securitate, cumca aceea scire tristă nu s'a adevăritu. „Lebed'a Besarabiei“ nu a cantatu ultimulu seu versu, încă plutesce pe oceanulu poeziei sub bolt'a cea senină a ceriului, încă se bucura de lumină sorului. Poetulu C. Stamati nu a moritu. Betranu venerabilu cam de 90 de ani, retrasu în fundulu Besarabiei, traiesce la frumós'a sa moșia în mijloculu familiei sale îndestulu de sanetosu, de și fôrte apesatu de povór'a aniloru, o viață mai multu contemplativă de suveniru trecute, de visuri și de speranție viitoare. Martoru viu alu timpurilor apuse, alu generațiunii trecute, bardulu caruntu alu Besarabiei a remasu singuru în viață între morminte, — o columnă vechiă, uitată, parasită, batută de viscole, în mijloculu ruinelor cădute la pământu, care, supusă și ea neînduratei legi a naturii adi-mane la rindulu ei se va obori.

* * * (*Imperatul Napoleonu și Eugenia*) s'au rentorsu din Salzburg catra Paris în 23 augustu demanță'a.

* * * (*Necrologu.*) Cu adanca întristare scriemu aceste orduri, unulu dintre cei mai talentați juni romani *Ioanu Jancu* nu mai este, a repausatu la Lugosiu în etate de 23 ani. Repausatulu afara de alte însușiri frumóse, posedea unu raru talentu musicalu, și suntemu convinsi că pe terenulu acest'a cu tempulu ar fi devenitu o celebritate. A compus mai multe melodii romane, dintre cari unele s'au esecutat în concertele din anii trecuti ale tinerimii romane din Pest'a, și atraseră atențiunea tuturor cunoscătorilor de arte. În susi renumitul virtuosu Reményi a facutu cunoscintiă cu dinsulu și l'a încuragiatu laudându-i frumósu-i talentu. Sê dorim dăra la mormentulu acestui june bravu: Fia-i tiner'a usióra!

* * * (*Adunarea generală a autorilor Romani.*) „Natiunea română“ publică urmatoriile: Avendu în vedere total'a decadentiă a literaturii Romane, și puțin'a încuragiere ce s'a datu autorilor Romani până acum, comitetulu subsemnatu are onóre de a aduce la cunoscintiă a tuturor DD-lor autoru din tóte partile Romanis-

mului, cari au produsu vr'o operă pe câmpia literaturii Romane, că s'a proiectatu convocarea unei adunări generale, la care vor luá parte numai acei, cari s'au distinsu în viața lor prin publicare de opere Romane de ori-ce specie. Această adunare, însușindu cea mai mare importanță din tóte punctele de vedere, noi invitămu pre toti DD autoru Romani de a binevoi ca până la 15 aug., anul curente, să tramita la Redacțiunea diarului „Natiunea“, în București însemnări despre numele D. D-lor și alu operelor pe cari le au publicatu, pentru ca astufelu comitetulu să pótă decide și să anuncie pe toti DD. autori despre diu'a în care se va deschide această mare adunare, ce se proiecteaza pentru prim'a óra în interesulu generalu alu Romanilor; la care va fi rogatu a participa și M. S. Domnitoriulu Romanilor Carolu I. Comitetulu provisoriu alu adunării generale a autorilor romani.

— (*Nu de multu într'o noapte*) observă sentinela de pre puntea lui Ferdinandu în Viena pe unu june de 25 ani, care amblá pe punte în susu și în josu, portarea acestui tineru i se pareá suspitiósă și se apropiá de elu. Abie zeri cest'a, că a atrasu atențiunea sentinei, candu deodată se urcă pe parmaclaculu puntei, și voi se sara în Dunare, înse sentinei-i succese alu apucá de vestminte și a-lu trage înderetru; abie se află sinucigatoriulu ér' pe punte, candu începe a se trantí cu sentinel'a și a strigá, că nimene nu are dreptu a dispune cu viața lui, elu pote face ce voiesce; sentinel'a-lu lasá, ca se se disputa, și se nisuiá a-lu departá de la punte, dăra dinsulu de două ori a scapatu din manile lui, și de atate ori s'a încercatu a sari în apă, înse totu deauna fu retinutu, până ce în fine santinel'a capetá ajutoriu, și-i succese a-lu duce la politia. Acolo dișe, că-lu chiama Richard Mesner și e argintariu; fiindu întrebatu că pentru ce a vrutu a se sinucide, respunse, că în diua precedinte i-a muritu amant'a și dins'a l'a îndemnatu spre o astfelu de faptă, care cu o alta ocaziune mai bună nesmintitu are se o facă. De aci apoi fu dusu în spitalulu comunu pentru îngrijire.

Literatura și arte.

* * * (*A estiu de sub țipariu*) în Pesta: „Noptile carpatine seu istoria martirilor libertății“ romanu istoricu de Joachim C. Drăgescu într' unulu din nr.ii venitori vomu publicá unu articolu specialu despre acestu opu interesantu, de asta-data ne marginim a observá numai atât'a, că pretiulu unui es. e 1 fl. 50 cr.

* * * (*Insciintiare.*) Subscrisulu caletorindu în strainetate, are onóre a încunoscintiă pre o. publicu rom. cetitoriu, că esemplariile ce i-au mai remasu din opulu seu „Noptile Carpatine“ le-a depusu la d. Teodoru Moldovanu Bucșia per Hermannstadt în Mediasch, deci doritorii de a-si procurá acest'a carte au a se adresá catra susu numitul domnu. Pesta 24. aug. 1867 J. C. Drăgescu.

Din strainetate.

= (*Langiewitz*) renumitul duce alu insurgintilor poloni, după cum scriu foile din strainetate, a moritu în Elvetia; cauză a fostu unu duelu portatu cu unu altu emigrantu polonesu. A capetatu o taiatură, carea-i puse capetu vieții.

= (*Despre Juarez*) se vorbește, că ar fi petrecutu

unu anu întregu în unu seminaru din Rom'a, si cumca la anul 1825 ar fi primitu si tunsur'a. Celu putînu numele lui se pôte cetî în catalogulu de atunci alu colegiului.

— (*Dilele trecute în Rotterdam*) cu ocasiunea unei nunte, se bolnavira de odata toti ospetii, ce erau adunati la olalta. Intru inceputu nu-si puteau esplică ce va sê fia caus'a; inse unu medicu ce faceva parte din societate, observandu inveninarea, numai decătu chiamara mai multi medici, caror'a li succese a delatură periclulu, de si au remasu mai multi reu morbosi. Dupa cum s'a observatu din cercetare, cocaturele aduse de la conditoru au fostu inveninate. Suspitiunea a picatu asupra unui calfa de conditoru, carele eră cunoscutu la cas'a miresei si a umblatu mai adese acolo, si precum se presupunea resbunarea amorului l'a indemnatu a comite încercarea inveninării. Astfelu l'au prinsu, si apoi a si spusu apriatu, cã a mestecatu veninu în cocature, si cumca veninulu l'a castigatu din apotec'a, ce eră la cas'a stapanului sêu. A fostu determinatu a-i invenină pre toti, numai ca se cada de viptima si mirele si mirés'a; apoi în fine au avutu de cugetu a se sinucide. În prinsore totu a plansu în restempu de trei dile, era în a patr'a dî demaneti'a lu aflara mortu. A avutu la sine veninu, si cu acel'a se sinucise.

— (*Istori'a unui ordu.*) În Berlin dă multa ansa la discursu unu casu comicu, carele nu demultu esî la lumina, si carele este în legatura cu o persôna de pusetiune înalta. Acestu individu de pusetiune înalta avea o dorintia deosebita, ca se veda pe pieptulu sêu simbolu ordului vulturelui rosu, inse tota acceptarea-i fî înzedaru. Acestu ordu inse numai din antipati'a personala a unei persone cu influintia a remasu. Odata acestu barbatu se presentedia la prandiulu regescu cu „ordulu vulturelui rosu“ pe pieptu. Nimene nu sciă nemica despre acêsta destingere, prin urmare mirarea eră mare. Candu intră regele în salonu respectivulu cu ordulu nou pasî înainte lui si-i multiami cu umilintia pentru destingere, ce lu-ajunse în demaneti'a ace'a pe neacceptate. Regele însu-si eră surprinsu. Cum? — întrebă — domni'a ta ai fi capetatu asta-di de la mine ordulu nou? la ce decoratulu veni în cea mai mare confusiune. „S'a intemplatu ceva lucru reu“ — dîse regele, si întrepruse discursulu. Individulu de pusetiune înalta nu-si află loculu. Inse dupa câte-va dile i-se reportă pe calea aficioasa destingere. Atunci se vorbea, cã cine-va l'a insielatu, si i-a tramisu unu ordu falsu, era regele nevoindu a lasă se remana de rusine acestu supusu credintiosu, intru adeveru i-dede ordulu amintitu. În lucru se vedea oresi-care verosimilitate, dar atunci remase intr' atât'a. Inse acuma se adeveri, cã respectivulu elu singuru si-feece ordulu, numai pentru ca astfelu se-lu pota capetă de la rege. Vendietoriulu planului secretu este aurariulu, la carele si-feece ordulu. Istori'a este curiôsă în totu casulu.

— (*Domnisor'a Pustowojtoff*) — cunoscuta din tempulu insurectiunei polonese — traiesce în Paris, si trage de la guvernulu francesu, dimapreuna cu cei a lalti oficiri din insurectiunea polonesa, cate 100 franci la luna. Înainte de insurectiune avea o avere de 20,000 de ruble, inse acêst'a avere tota o întrebuintiă spre ajutorirea insurgintiloru.

— (*Victoru Hugo scrie*) unui portugesu, care anuntiasc, cã în Portugali'a s'a stersu pedeps'a de mórte, urmatórele: „Epistol'a dvóstre cea nobile — mi casuună bucuria. Eu sciam nouatea cea mare; dar mi pare bine, cã prin Dvóstra primescu unu resunetu simpaticu. Nu, popóre mici, nu sunt. Ômeni mici, dorere, sunt si adese ori acestia sunt aceia, cari conducu popóre mari. Popóre, cari au despoti, sémána cu leii cu botnitie. Eu iubescu si glorificu Portugalia cea frumósă si scumpa. E libera, prin urmare e mare. Portugali'a sterge pedeps'a de mórte. A efectui acestu progresu e atata, catu a face unu pasiu mare în civilisatiune. De adi incependu Portugali'a stă în fruntea Europei. Voi portugisiloru ati fostu, totu deun'a navigatori curagiosi. Voi progresati, mai înainte pe oceanu, acumu în adeveru. A anuntia principie e mai frumosu, decatu a face descoperiri. Eu strigu: Gloria Portugalei! si Dvóstre: Bunu succesu! Ve stringu man'a cu amicitia. Victor Hugo.“

— (*Foiele din Americ'a*) se espededia si pe creditu. De multe ori inse redactiunea are mare necasu, pana ce si-pote adună restantiele. Astfelu acum'a mai decurundu redactórele unei foie din New-York, — nerefidu-se restantiele nici în urm'a mai multoru provocari — se dechiară, cã fiecarui prenumerante cu restantia, daca nu va grabi cu refuirea baniloru, i-va tramite unu esecuinte, carele patimesce în versatu rosu. Amintiarea folosi.

Gâcitura numerica.

De Teresia Valeanu n. Sincai.

- 18.15.23.10.9.11.2. E unu fluviu Ardeleanu ;
 13.25.15.16.17.7.4.26.6. Orasiu mare-Italianu ;
 18.26.12.19.22.8. Istoria-lu spune mare ;
 22.5.3.15.23.10.25.20. } Paserea acêst'a are ;
 } Melodiôsă cantare ;
 16.15.1.2.14.2. Semidieu între Romani ;
 12.22.4.24.2.7.14.27. Sê 'n florésca la multi ani.
 } Foia-acêst'a frumosiea,
 } S'o partinimu, cã-ci asié
 1-27. } Pre terenulu museloru,
 } Ca si-o stêua va diori,
 } Si spre multi ani va 'nflori !

Deslegarea gâciturii de sîacu din nr. 30 :

Mórtea ne vine, dar nu ne pasa,
 Mórtea 'n resbóie noi o dorimu,
 Mórtea vitédia e multu frumósă,
 Jurâmu cu totii ca se murimu,
 Pentru Romanii ce patimescu,
 Pentru romanii ce i iubimu,
 Jurâmu cu totii ca sê murimu.

Deslegare buna primiramu de la domni'a Anastasia Moldovanu si de la domni'a Stefanu B. Popoviciu si Georgiu Szilágyi.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu : **IOSIFU VULCANU.**